

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO
JUO ĮSTATYMO NR. VIII-729 23 IR 23¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 23 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Valstybės, kaip valstybės įmonių, akcinių bendrovių, uždarytųjų akcinių bendrovių, viešųjų įstaigų ir kitos teisinės formos juridinių asmenų dalyvio, turtines ir neturtines teises ir pareigas įgyvendina Vyriausybės įgaliotos institucijos Vyriausybės nustatyta tvarka. Savivaldybių, kaip savivaldybės įmonių, akcinių bendrovių, uždarytųjų akcinių bendrovių, viešųjų įstaigų ir kitos teisinės formos juridinių asmenų dalyvių, turtines ir neturtines teises ir pareigas įgyvendina savivaldybių administracijų direktoriai, vadovaudamiesi Vyriausybės nustatyta tvarka. Savivaldybių administracijų direktoriai nustato taisykles ir gaires, reikalingas savivaldybių, kaip juridinių asmenų dalyvių, turtinėms ir neturtinėms teisėms ir pareigoms įgyvendinti.“

2. Pakeisti 23 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Vyriausybė gali nustatyti, kurios pagal šio straipsnio 1 ir 2² dalis Vyriausybės priimtų teisės aktų nuostatos valstybės valdomoms įmonėms ir savivaldybės valdomoms įmonėms taikomos pagal taisyklę „laikykis arba paaiškink“. Vyriausybė taip pat gali nustatyti, kurios pagal šio straipsnio 1 ir 2² dalis Vyriausybės priimtų teisės aktų nuostatos taikomos be išimčių, pagal taisyklę „laikykis arba paaiškink“ arba netaikomos valstybės ir savivaldybių valdomų bendrovių dukterinėms akcinėms bendrovėms ir uždarosioms akcinėms bendrovėms, kaip jos suprantamos Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje, taip pat visoms kitoms su valstybės ir (ar) savivaldybės valdomomis bendrovėmis per dukterines bendroves susijusioms paskesnių eilių dukterinėms bendrovėms, kaip jos suprantamos Akcinių bendrovių įstatymo 5 straipsnio 3 dalyje (toliau kartu – dukterinė bendrovė). Taisyklė „laikykis arba paaiškink“ suprantama taip, kad nukrypimas nuo Vyriausybės nustatytos tvarkos nuostatų turi būti racionaliai pagrįstas ir paaiškintas.“

3. Papildyti 23 straipsnį 2² dalimi:

„2². Valstybės valdomos įmonės, savivaldybės valdomos įmonės ir jų dukterinės bendrovės turi užtikrinti veiklos skaidrumą. Valstybės valdomų įmonių ir jų dukterinių bendrovių veiklos skaidrumo užtikrinimo gaires nustato Vyriausybė, savivaldybių valdomų įmonių ir jų dukterinių bendrovių veiklos skaidrumo užtikrinimo gaires nustato savivaldybių administracijų direktoriai.“

4. Pakeisti 23 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Su akcinių bendrovių ir uždarytųjų akcinių bendrovių, kurių valstybei nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia 1/2 ar mažiau balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, valdymu susijusias funkcijas atlieka Vyriausybės įgaliotos institucijos, kurios įgyvendina valstybės, kaip juridinio asmens dalyvio, turtines ir neturtines teises ir pareigas. Su akcinių bendrovių ir uždarytųjų akcinių bendrovių, kurių vienai ar kelioms savivaldybėms nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia 1/2 ar mažiau balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, valdymu susijusias funkcijas atlieka savivaldybių administracijų direktoriai.“

5. Pakeisti 23 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Viešoji įstaiga Valdymo koordinavimo centras, kurios savininkė yra valstybė, atlieka su valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių bei jų dukterinių bendrovių valdymo politikos įgyvendinimu susijusias funkcijas, nurodytas šio straipsnio 5 dalyje, ir turi teisę iš valstybės ir savivaldybės valdomų įmonių bei jų dukterinių bendrovių, taip pat Vyriausybės įgaliotų institucijų ir atitinkamai savivaldybių administracijų direktorių, įgyvendinančių valstybės ar savivaldybės, kaip juridinio asmens dalyvio, turtines ir neturtines teises ir pareigas valstybės įmonėse, savivaldybės įmonėse, akcinėse bendrovėse ir uždaroiose akcinėse bendrovėse (toliau – valstybei ar savivaldybei atstovaujanti institucija), gauti informaciją apie valstybės ar savivaldybės valdomų įmonių bei jų dukterinių bendrovių veiklos rezultatus, valstybei ar savivaldybei atstovaujančių institucijų sprendimus, susijusius su valstybės ar savivaldybės turtinių ir neturtinių teisių ir pareigų įgyvendinimu, o valstybės ir savivaldybės valdomos įmonės bei jų dukterinės bendrovės, taip pat valstybei ar savivaldybei atstovaujančios institucijos privalo viešajai įstaigai Valdymo koordinavimo centrui šioje dalyje nurodytą informaciją teikti.“

6. Pakeisti 23 straipsnio 5 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) dėl visų valstybės valdomų įmonių ir jų dukterinių bendrovių veiklos kiekvienais metais rengia apibendrinančią valstybės valdomų įmonių ir jų dukterinių bendrovių gerojo valdymo indekso ataskaitą ir iki rugpjūčio 30 dienos ją pateikia Ekonomikos ir inovacijų ministerijai bei valstybei atstovaujančioms institucijoms. Gerojo valdymo indekso ataskaitos turinio reikalavimus nustato Vyriausybė;“.

7. Pakeisti 23 straipsnio 5 dalies 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7) kiekvienais metais apskaičiuoja valstybės valdomų įmonių pelningumo rezultatus atlikdama jų individualų vertinimą (toliau – įmonės individualus vertinimas) ir teikia šią informaciją valstybei atstovaujančioms institucijoms, rengia ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijai teikia siūlymus dėl valstybės valdomoms įmonėms Vyriausybės nustatomų siektinų pelningumo rodiklių. Individualus įmonės vertinimas suprantamas kaip Vyriausybės patvirtinto įmonės siektino pelningumo rodiklio padidėjimas arba sumažėjimas, atsižvelgiant į įmonei iškeltus tikslus, jos veiklos specifiką, rinkos sąlygas, kuriomis veikia įmonė, kitus aktualius veiksnius, galinčius turėti įtakos įmonės pelningumui;“.

8. Pakeisti 23 straipsnio 5 dalies 12 punktą ir jį išdėstyti taip:

„12) vertina ir teikia pasiūlymus valstybei atstovaujančioms institucijoms ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijai dėl valstybės valdomų įmonių ir jų dukterinių bendrovių vykdomų specialiųjų įpareigojimų, kurie nustatomi pagal ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintas rekomendacijas, veiklos rezultatų, jų įtakos valstybės valdomų įmonių finansiniams rodikliams, tinkamo specialiųjų įpareigojimų įtraukimo į apskaitą ir atskleidimo, taip pat vertina ir teikia informaciją valstybės valdomoms įmonėms, valstybei atstovaujančioms institucijoms ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijai dėl valstybės valdomų įmonių atliekamų funkcijų priskyrimo specialiesiems įpareigojimams. Specialieji įpareigojimai suprantami kaip įmonės funkcijos, kurias ji įpareigota atlikti pagal įstatymus, Vyriausybės nutarimus ar savivaldybės tarybos sprendimus, kad būtų užtikrintas konkrečių socialinių, strateginių ir politinių valstybės ar savivaldybės tikslų įgyvendinimas. Valstybės valdomų įmonių specialiųjų įpareigojimų sąrašą tvirtina ekonomikos ir inovacijų ministras; šis sąrašas skelbiamas viešosios įstaigos Valdymo koordinavimo centro interneto svetainėje;“.

9. Pakeisti 23 straipsnio 5 dalies 15 punktą ir jį išdėstyti taip:

„15) teikia metodinę pagalbą savivaldybių administracijų direktoriams savivaldybių valdomų įmonių tikslų ir strategijose numatomų vertinimo rodiklių nustatymo, strategijų rengimo, tikslų siekimo vertinimo, nepriklausomų valdybos narių atrankos, savivaldybių valdomų įmonių atliekamų funkcijų priskyrimo specialiesiems įpareigojimams, kurie nustatomi pagal ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintas rekomendacijas, ir kitais su savivaldybės valdomų įmonių ir jų dukterinių bendrovių valdymu susijusiais klausimais.“

2 straipsnis. 23¹ straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 23¹ straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Valstybės ir savivaldybės valdomos bendrovės dukterinės bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo renkamame kolegialiaame priežiūros ar valdymo organe kolegialaus organo nepriklausomų narių turi būti ne mažiau kaip 1/3 valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės dukterinės bendrovės įstatuose nurodyto kolegialaus organo narių skaičiaus.“

2. Pakeisti 23¹ straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Valstybės ir savivaldybių valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo renkamame kolegialiaame priežiūros ar valdymo organe gali būti ir kitų, negu šio straipsnio 1 ir 4 dalyse nurodytų, atranką inicijuojančio subjekto pasirinktų asmenų, kurie yra valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės, jos dukterinės arba patronuojančiosios bendrovės darbuotojai ar vadovai, atitinkantys šio straipsnio 5 ir 6 dalyse nurodytus bendruosius ir specialiuosius reikalavimus ir šio straipsnio 7 dalies 3 ir 5 punktuose nurodytus nepriklausomumo reikalavimus, ar juridinio asmens, kurio dalyvės, dalininkės ar steigėjos yra šiame punkte nurodytos bendrovės, darbuotojai ar vadovai, atitinkantys šio straipsnio 5 ir 6 dalyse nurodytus bendruosius ir specialiuosius reikalavimus ir šio straipsnio 7 dalies 3 ir 5 punktuose nurodytus nepriklausomumo reikalavimus, taip pat tam tikros srities ekspertai, atitinkantys šio straipsnio 5 ir 6 dalyse nurodytus bendruosius ir specialiuosius reikalavimus ir šio straipsnio 7 dalies 3–5 punktuose nurodytus nepriklausomumo reikalavimus. Valstybės ir savivaldybių valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo renkamame kolegialiaame priežiūros ar valdymo organe gali būti ir kitų, negu šio straipsnio 1 ir 4 dalyse nurodytų, kitų šių bendrovių akcininkų pasiūlytų asmenų, atitinkančių šio straipsnio 5 dalyje nurodytus bendruosius reikalavimus.“

3. Pakeisti 23¹ straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Kandidatas į kolegialaus organo narius turi atitikti šiuos bendruosius reikalavimus:

- 1) turi turėti aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą išsilavinimą;
- 2) turi būti nepriekaištingos reputacijos. Asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu įstatymų nustatyta tvarka jis pripažintas kaltu dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo, nusikalstamos veikos nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, ekonomikai ir verslo tvarkai, finansų sistemai, valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, teisingumui, visuomenės saugumui, valdymo tvarkai padarymo ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą;
- 3) turi būti nesusijęs su kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis ryšiais, dėl kurių einant kolegialaus organo nario pareigas kiltų interesų konfliktas;
- 4) jam turi būti neatimta ar neapribota teisė eiti atitinkamas pareigas, į kurias pretenduojama, ar atlikti toms pareigoms priskirtas funkcijas;
- 5) per pastaruosius 5 metus turi nebūti atšauktas iš juridinio asmens vienasmenio ar kolegialaus organo dėl netinkamo pareigų atlikimo;
- 6) turi nebūti ministerijoje einantis pareigas karjeros valstybės tarnautojas, kuriam pavestos su valstybės politikos formavimu toje ūkio sektoriaus šakoje, kurioje veikia įmonė, į kurios kolegialų organą kandidatuoja, susijusios funkcijos;
- 7) turi nebūti įstatymų nustatyta tvarka išrinktas ar paskirtas valstybės politiku ir politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautoju.“

4. Pakeisti 23¹ straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Kandidatas į kolegialaus organo nepriklausomus narius turi atitikti šiuos nepriklausomumo reikalavimus:

- 1) ne mažiau kaip metus nebūti bendrovės, į kurios kolegialų organą pretenduoja, jos dukterinės arba patronuojančios bendrovės ir su jomis susijusio juridinio asmens, kurio dalyvės, dalininkės ar

steigėjos yra šiame punkte nurodytos bendrovės (toliau – susijęs juridinis asmuo), atranką inicijuojančio subjekto ar jam pavaldaus juridinio asmens valstybės tarnautojas ar darbuotojas;

2) ne mažiau kaip metus nebūti bendrovės, į kurios kolegialų organą pretenduoja, vadovu, kito kolegialaus organo nariu, darbuotoju ar akcininku, šios bendrovės dukterinės arba patronuojančios bendrovės ar susijusio juridinio asmens vadovu, kolegialaus organo nariu, darbuotoju ar akcininku;

3) nebūti bendrovės, į kurios kolegialų organą pretenduoja, jos dukterinės arba patronuojančios bendrovės ar susijusio juridinio asmens akcininko, kuriam priklauso daugiau kaip 1/5 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų, vadovo ar kolegialių organų narių artimas asmuo – sutuoktinis, sugyventinis, partneris, kai partnerystė įregistruota įstatymų nustatyta tvarka, taip pat jų tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai ar partneriai;

4) neturėti reikšmingų verslo ryšių su bendrove, į kurios kolegialų organą pretenduoja, jos dukterine arba patronuojančia bendrove ar su susijusiu juridiniu asmeniu nei tiesiogiai, nei kaip turinčio tokių ryšių juridinio asmens dalyvis, kolegialaus organo narys ar vadovas. Turinčiu reikšmingų verslo ryšių laikomas fizinis ar juridinis asmuo, kuris yra prekių tiekėjas arba paslaugų teikėjas (įskaitant finansines, teisines, patariamąsias ir konsultacines paslaugas), ir jo pajamos, gautos iš bendrovės ar šiame punkte nurodytų juridinių asmenų per praėjusius finansinius metus, yra didesnės nei 1000 eurų, išskyrus atlygį už veiklą atliekant kolegialaus organo ar komiteto nario pareigas;

5) paskutinius 2 metus nebūti audito įmonės, kuri atlieka ar atliko tos bendrovės, į kurios kolegialų organą pretenduoja, jos dukterinės arba patronuojančios bendrovės ar susijusio juridinio asmens auditą, partneris, dalyvis, vadovas, kolegialaus organo narys arba darbuotojas;

6) nebūti bendrovės, į kurios kolegialų organą pretenduoja, jos dukterinės arba patronuojančios bendrovės, kolegialaus organo narys ilgiau kaip 10 metų. Šis laikotarpis apskaičiuojamas prie būsimo kolegialaus organo nario pareigų ėjimo laikotarpio, kuriam kandidatas būtų skiriamas, pridėdant praėjusius tos pačios įmonės kolegialaus organo nario pareigų ėjimo laikotarpius, tarp kurių yra ne didesnis kaip vienu metų laiko tarpas;

7) nebūti iš viso daugiau negu trijų valstybės ir (ar) savivaldybių valdomų įmonių kolegialių organų narys.“

5. Pakeisti 23¹ straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialaus priežiūros ar valdymo organo nepriklausomo nario pareigas atranką inicijuojantis subjektas ar jo įgaliota perkančioji organizacija Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka įsigyja vadovų ar personalo paieškos (atrankos) paslaugas iš jas teikiančio fizinio arba juridinio asmens, kuris ieško kandidatų į kolegialių organų nepriklausomus narius, vertina jų atitiktį šiame straipsnyje nustatytiems reikalavimams ir teikia kandidatų sąrašus atrankos komisijai. Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą, kai kolegialaus organo narius skiria valstybei ar savivaldybei atstovaujanti institucija arba renka valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas, atrankos tvarką nustato Vyriausybė.“

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 3–5 dalis ir šio įstatymo 2 straipsnį, įsigalioja 2022 m. lapkričio 1 d.

2. Šio įstatymo 2 straipsnio nuostatos taikomos sudarant naują kolegialų organą ir atrenkant pavienius jo narius. Iki šio įstatymo įsigaliojimo sudaryti kolegialūs organai atlieka savo funkcijas iki kadencijos, kuriai jie buvo sudaryti, pabaigos arba iki bus sudarytas naujas kolegialus organas.

3. Šio įstatymo 1 straipsnio 3 dalis įsigalioja 2023 m. vasario 1 d.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2022 m. spalio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

5. Savivaldybių administracijų direktoriai iki 2023 m. sausio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas